

Efterårsfarver i GH. Foto: Astrid E. Jørgensen

GEOGRAFISK HAVES VENNER

Nyhedsbrev nr. 4 – 2010

Efterårsnyt.

Af Hans Jørn Anhøj

Denne udgave af nyhedsbrevet indeholder en nyskabelse i form af en artikel om vilde fugle i Geografisk Have. Den er skrevet af Jørgen Chemnitz Kristiansen, naturskoleleder i Kolding kommune.

Han har velvilligt lovet at skrive om fugle i 2011.

2010 har været et godt år for Geografisk Haves Venner:

Det er lykkedes os at få en lille stigning i medlemstallet til 408 – heraf ca. 250 familie-medlemskaber. Tak for opbakningen!

Efterårsfarver i GH.

Foto: Astrid E. Jørgensen

Plantemarkedet grundlovsdag blev det hidtil største, og høstmarkedet, der gennemførtes for 2. år, blev også en fin succes. De to markedsdage gav et samlet overskud på 90.000 kr.

Foreningens frivilligruppe har nu fungeret godt i 2 år – den er kommet for at blive!

2010 blev også året, hvor Kolding byråd valgte at afgive areal af Geografisk Have til etablering af Kolding Miniby, der - når den er etableret – vil kunne besøges via Geografisk Have. I bestyrelsen har vi uden begejstring taget beslutningen til efterretning. Nu venter 2011 lige rundt om hjørnet med alle de kendte og nogle nye aktiviteter i Geografisk Have. Det vil du høre nærmere om i årets løb!

Glædelig jul og godt nytår!

Blomster i haven om vinteren

Af Merete Høgsaa

Det er ganske ejendommeligt: Når de løvfældende træer har smidt det smukke efterårsløv og står nøgne tilbage med tydeligt grenskelet, springer den noget uanselige busk: Hamamelis Virginia – Troldnød - ud med elegante gule blomster i november. I sommerhalvåret ligner den mest en stor hasselbusk med sin lidt grove fremtoning, men i oktober/november får den et lysende og køligt gult efterårsløv, og så begynder den at blomstre!

De citrongule blomster gemmer sig i den første tid under løvet, men efter løvfaldet i november, toner de fine, spinkle blomster frem. Blomsterne er ikke særlige store, så beskueren lokkes til at komme helt tæt på – blomsterne opleves bedst på nært hold.

I Geografisk Have kan man finde *Hamamelis virginiana* i Syvdalen; den er hjemmehørende i Nordamerika.

I vores haver er det oftest arterne *Hamelis mollis* og *Hamamelis japonica*, der plantes. De har begge en smukkere vækst og en mere iøjnefaldende blomstring end *virginiana*, og de blomstrer senere - i jan-april. *Virginiana* egner sig bedst til at indgå i et buskads/krat, hvor det vil være en sund, hurtigtvoksende og hårdfør plante med en speciel blomstringstid.

Et andet værdifuldt træ som er bemærkelsesværdig, fordi det blomstrer på et usædvanligt tidspunkt og giver løfte om et snarligt forår i den mørke tid, er *Prunus subhirtella 'Autumnalis'* - Oktoberkirsebær. De hvide blomster på de nøgne grene, der glitrer op mod vinterhimlen, er ganske betagende.

Når det er mildt vejr, falder blomstringen fra oktober til december – januar, mens et koldt efterår forhæler blomstringen til det tidlige forår. Blomsterne er hvide til sart-rosa, frynsede og meget dekorative på de nøgne, knudrede grene.

Træet kræver en lun og beskyttet vokseplads for at udvikles godt, da skudspidserne kan ødelægges af frosten. Ellers er det et sundt og meget blomsterrigt træ med en åben kronebygning, som gør den velegnet til at vokse som overstander for en bund af stauder og løgvækster.

Oktoberkirsebær i Japan vest.

Foto: Lisbet Hviid

Oktoberkirsebær kan købes på planteskoler som et enstammet træ eller en flerstammet solitærbusk. En flerstammet solitærbusk er at foretrække, idet den

ved lidt udtynding undervejs i tilvæksten kan formes til et smukt, lille flerstammet træ (de afskårne grene kan med fordel tages ind til drivning!).

I Geografisk Have står der to gamle eksemplarer af oktoberkirsebær i den sydlige del af Japan.

Vindroslen

Af Jørgen Chemnitz

Mange aften- og nattevandrere har hørt et skarpt "ziiiii" oppe fra nattehimlen. Det er vindroskens kald, når fugleflokke i ly af mørkets beskyttelse mod rovfugle trækker sydpå. Kaldet har til formål at holde kontakt med resten af flokken. Vindroslerne kommer fra ynglepladserne i det nordlige Skandinavien og Rusland og op mod 6 mio. vindrosler passerer i løbet af efterårsmånederne gennem Danmark på vej mod vinterkvartererne i Sydeuropa.

Hovedparten af trækket foregår som nævnt i de mørke timer, mens dagene bruges på at samle energi primært fra frugt og bær. I Geografisk Have ses den smukke drossel med sin gule maske, plettede bryst og vinrøde flanker oftest i nærhed af bærbuske og frugttræer på grænserne op mod de åbne områder. Vindroslen holder i øvrigt særligt meget af tjørnebær og kan derfor ofte opleves langs levende hegn i det åbne land.

Vindrossel.

Foto: Niels Frost

Et lille tip til den fugleinteresserede: Læg små bunker af nedfaldsfrugt eller gamle æbler ud i haven, gerne flere spredte bunker. I løbet af vinteren vil chancerne for at sultne vindrosler, sjægere og solsorte – måske endda de smukke silkehaler vil finde bunkerne og kaste liv over de vinterkolde haver.

Geo og fremtiden

Af Signe Andersen

Hvorfor besøge Geografisk Have? Det kan der være mange gode grunde til, – f.eks. at se rosernes farverige flor, mens det er på sit højeste, studere kornellernes forskellige vækstformer eller bare lytte til fuglesang i Syvdalens trækroner højt oppe - eller måske er man på jagt efter en helt bestemt plante på høstmarkedet...

Mulighederne kan være mange – men fællesnævneren er, at vi besøger haven for at få en håndfuld oplevelser med hjem!

Det gælder nu og i fremtiden. Men hvordan skal haven mon udvikle sig? Hvordan formidler vi havens idé og historie? Hvordan forvalter og udvikler vi havens oplevelsesværdier? Hvor skal havegæsten kunne opleve store karakterfulde træer om 100 år - og hvor i haven skal der være åbne kig? – Måske er det mere nærværende at overveje, hvilke haveoplevelser og arrangementstyper skal haven kunne rumme og tilbyde om 5 år?

Spørgsmålene er mange og perspektiverne rækker vidt!

Så der er behov for at finde nogle kvalificerede svar og udstikke retningen for havens fremtidige udvikling.

Derfor har GHV taget initiativ til at få udarbejdet en langsigtet udviklingsplan for GH i form af en skriftlig rapport, der senere kan danne grundlag for beslutninger og prioriteringer om fremtiden.

Udviklingsplanen bliver til i et samarbejde mellem GH, Kolding Kommune og GHV. Arbejdet er endnu i sin vorden. I øjeblikket udarbejdes kommissoriet, der beskriver opgavens rammer, dens forskellige faser, succeskriterier, rammer for økonomi mv.

Udviklingsplanen er et storstilet projekt, der er ved at komme godt fra start – præget af engagement og begejstring i arbejdsgruppen!

Efterårsfarver i GH

Foto: Astrid E. Jørgensen

Japansk styrax

Af Hans Jørn Anhøj

Et sted i Japanafdeling øst står det lille træ *Styrax japonicus* – på dansk japansk styraks eller japansk sneklokke – med en overdådighed af elegant hængende hvide frugter. Den er skygget og lidt klemt af naboerne, men formår alligevel at levere en overdådighed af hvide blomster i juni og frugt-sætning, der ses her i det sene efterår.

Styraxen er blot ét af eksemplerne på de mange overraskende og smukke oplevelser, der venter i Geografisk Have året rundt, hvis du giver dig tid til iagttagelser og engang imellem lægger ruten ad de helt små stier.

Japansk styraks.

Foto: Hans Jørn Anhøj

Indenfor havehegnet

Af Astrid E. Jørgensen

Vi har haft en dejlig sommer i Geografisk Have med mange glade gæster, hvilket har afspejlet sig i den store tilslutning til havens mange store og små arrangementer. Og selv om haven allerede i skrivende stund har været lukket i 2 måneder, har mange besøgende nydt havens mange smukke farver. Til sæsonens to sidste arrangementer om henholdsvis vinterklargøring af små havemaskiner og om dekorationsmaterialer til en 'Naturlig jul', har der været fin tilslutning. Der er faktisk rigtig god brug for Væksthusene også i de såkaldte skuldresæsoner, forår og efterår, til at afslutte havens sæsonprogram i den kølige tid.

Nye tiltag er kommet til i haven i løbet af 2010. I stedet for træer, der har måttet fældes på grund af sygdom eller indvirkning fra vind og vejr, er der plantet mange nye, og her skal især nævnes den flotte *Tsuga*, som Haveselskabets Koldingkreds har

foræret Geografisk Have i anledning af kredsens 100-års jubilæum. Og I, de gode venner af Geografisk Have, har spenderet et fint granitgulv i den kinesisk-inspirerede pavillon. Tusind tak for det – gulvet er i sig selv prikken (i denne forbindelse under) i'et!

Den friske GHV-frivilliggruppe har igennem sæsonen gjort et stort arbejde med pasning af roser og dahlia, og så er I jo en vigtig og meget afgørende del af de festlige plantemarkeder, såvel det gamle og velrenommerede Grundlovsmarked, men også ved det 'nye' og allerede succesombruste Høstmarked.

Høstmarked 2010. Foto: Henning N. Larsen

Her indenfor hegnet tænker vi jo også på fremtiden, både den nære 2011-sæson, men også længere ud i fremtiden skal der ske udviklinger.

I det helt nære er der jo mange ønsker fra havens side: Nye bænke, flere legeredskaber til Junglestien, en ny planteafdeling hist og pist. F.eks. kunne haveinspektøren godt tænke sig et sted med rigtig mange forskellige vintergækker – helst i Syvdalen. Det kan lyde overflødigt, for vi har jo ikke 'sæson' om vinteren, men altså, jeg synes, det kunne være så spændende og så kunne der jo være lidt vinterguf for bierne, når de på gode dage bevæger sig udenfor deres fine bihuse.

Der er plads til flere frivillige hænder i Geografisk Have.

Hvad kan du tilbyde i fællesskabet?

Hvad har du lyst til?

I fællesskab finder vi ud af det i praksis.

På gensyn – sæson 2011.

Kontakt: Hans Jørn Anhøj – tlf. 75 35 40 08

Mona Bak – tlf. 75 53 61 59 eller

mail til info@geografiskhavesvenner.dk

Parti fra Junglestien. Foto: Henning N. Larsen

En afdeling med juleroser, hvor de kan få lov at så sig selv, krydses, så spændende farvekombinationer opstår og bare breder sig, er også på den indre og mindre juleønskeseddel!

Frivilliggruppen – sæson 2010

Af Mona Bak

Sæsonen er slut.

Frivilliggruppen har nu i 2 sæsoner været aktivt med i forskellige aktiviteter i Geografisk Have.

Erfaringerne viser, at samarbejdet fungerer godt, og det blev bekræftet, da sæson 2010 blev evalueret.

Opgaverne er forskellige, men den enkelte bestemmer altid selv, hvor meget tid og energi, der skal bruges i haven, og ordet frivillig har en værdifuld betydning i samarbejdet med GH og GHV.

Det sociale fællesskab er vigtigt, og haveinteressen er det fælles grundlag i samarbejdet.

Arbejdet skal være lystbetonet, det skal være sjovt at være med, og der gives plads til forskellighed.

Vi er frivillige, og der lægges ikke pres på os.

Vi kan snakke sammen, når vi arbejder; men vi kan også være stille, hvis der er behov for det.

Vi bliver vejledt af gartnerne, og vores indsats bliver betragtet som et supplement til deres arbejde.

Hver gang vi mødes, nyder vi en lille pause og en kaffetår i haven.

www.geografiskhavesvenner.dk

info@geografiskhavesvenner.dk

